

ADVIES 2009

Advies op het ontwerp van decreet houdende de machtiging van de Vlaamse deelnemers aan en de regeling van de modaliteiten van deelname aan de lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme

Datum: 25 november 2020

Voorzitter: Alexandra Smarandescu

Aanwezigen: Jad Zeitouni, Sarah Ahannach, Sabine Ingabire, Jo Baetens, Jan Langerhaert, Ines De Geest, Nouschka Boeykens, Nina Vanslambrouck, Ange-Vanessa Nsanzineza, Eveline Meylemans

De Vlaamse Jeugd Raad, in vergadering op 25 november 2020, onder voorzitterschap van Alexandra Smarandescu, en met bovenvermelde aanwezigen, adviseert unaniem het volgende:

Situering	2
Advies	3
Het ontwerpdecreet geeft zelf aan dat een integrale aanpak een combinatie vereist aan curatieve, preventieve en repressieve maatregelen, ook op lokaal vlak. Handel hier dan ook naar, zet in op positieve samenwerkingen, bouw preventieve werkingen niet af en ga voor jongerenvriendelijk politiebeleid.	3
Neem de aandachtspunten in de JoKER ter harte en zet in op positieve identiteitsontwikkeling. Draag bij tot het versterken van kinderrechten in plaats van ze te beperken.	4
Zorg in de draaiboeken en bij de uitwerking dat de vertrouwensband tussen actoren en kinderen en jongeren centraal staat	5
Zorg voor afstemming over de verschillende beleidsniveaus en -bevoegdheden heen nu er een federale regering is	6
Het is essentieel dat het niet-verplichte karakter van deelname door (eerstelijns) jeugdwerkers zeer duidelijk gecommuniceerd én nageleefd wordt.	6
Werk de draaiboeken op een participatieve manier uit samen met de betrokken actoren, voorzie hiervoor voldoende tijd en draai de volgorde niet om. Zorg eerst voor een wettelijk kader, zodat de uitwerking op een correcte wijze kan gemaakt worden.	7
Houd de gegevensbescherming van kinderen en jongeren in het bijzonder hoog en garandeer transparantie aan de betrokkenen	8
Zorg dat deze gevoelige organen kwantitatief én kwalitatief gemonitord worden, en niet verdwijnen onder de lokale autonomie	9

Situering

In augustus 2015 stuurde minister van Binnenlandse Zaken Jan Jambon een omzendbrief naar alle lokale besturen over de aanpak van de *foreign terrorist fighters*, naar aanleiding van de aanslagen in West-Europa. In deze brief werden steden en gemeenten aangespoord om lokale integrale veiligheidscellen (de zogenoemde LIVC's) op te richten. Binnen die LIVC's kunnen verschillende actoren als politie, hulpverlening en onderwijs met elkaar informatie uitwisselen over potentieel gevaarlijke situaties en/of burgers.

Voor jeugdwerkers staat het belang van kinderen en jongeren altijd centraal. Daartoe bouwen ze met hun kinderen en jongeren een vertrouwensband op, essentieel om hun werk goed te kunnen doen. Wanneer jeugdwerkers dan ook moeten deelnemen aan een LIVC, zet dat de vertrouwensband op losse schroeven. Uiteraard handelen jeugdwerkers naar eer en geweten. Indien zij over informatie beschikken die een gevaar kan betekenen voor zichzelf, de organisatie, andere individuen of de samenleving, zullen ze die informatie uiteraard delen met politie. Hetzelfde geldt bij jeugd-ambtenaren of andere medewerkers van steden en gemeenten die een vertrouwensband opbouwen met kinderen en jongeren vanuit hun eigen juridische kaders en deontologische code.

Sinds 2015 werden jeugdwerkers geregeld in moeilijke situaties gebracht. De meeste jeugdwerkers handelen in een kader van discretieplicht, geen beroepsgeheim. Straathoekwerkers werken wel onder beroepsgeheim. De specificiteit van onze discretieplicht laat ons toe om vanuit de eigenheid van jeugdwerk de bescherming van kinderen en jongeren voorop te stellen en vanuit die basis ons werk te doen. Minister Geens gaf in 2017, na vragen en signalen vanuit het jeugdwerk en de Vlaamse Jeugd Raad, bijkomende toelichting. Hij lichtte toe dat vanuit de toenmalige omzendbrief en het artikel 458ter van het strafwetboek geen verplichting geïnstalleerd werd om een LIVC-R op te richten, maar dat die wel wettelijke harmonisering op het oog had, dat het artikel spreekrecht betreft, géén spreekplicht en dat jeugdverenigingen, jeugdwerkers en jeugdleden niet tot het middenveld behoren dat rechtstreeks betrokken zou worden.

De actoren die wel betrokken kunnen worden, worden beschermd in het schenden van hun beroepsgeheim in de specifieke context van een LIVC-R (R staat voor radicalisering). Artikel 458ter van het Strafwetboek voorziet in de mogelijkheid om het beroepsgeheim te schenden op een wettelijke manier in een zogenoemd casuoverleg.

De wet van 30 juli 2018 tot oprichting van lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme gaf een wettelijke basis aan de LIVC-R. Die federale wet LIVC-R bepaalt uitdrukkelijk in artikel 5 dat de LIVC-R een overlegstructuur is in de zin van artikel 458ter van het Strafwetboek.

In het deontologisch akkoord van 2019 steunden het volledige jeugdwerk en de Vlaamse Jeugd Raad de positie om kinderen en jongeren en de vertrouwensband altijd voorop te stellen. We vertrokken daarvoor vanuit het werk dat al gedaan was in onze sector zoals de deontologische code en de handleiding van Uit de Marge¹.

In het deontologisch akkoord werden drie kwaliteitskaders als leidraad gebruikt: de agenda voor de toekomst van het jeugdwerk, het integriteits- en deontologisch beleid van organisaties en het beleid rond kadervorming. We vertrokken voor dit deontologisch akkoord vanuit het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van de VN, de vertrouwensrelatie tussen jeugdwerker en kind/jongere en het eigen handelingskader, geschreven door elke organisatie.

Wat nog altijd ontbrak in de regelgeving was overkoepelende regelgeving voor wie aan een casuoverleg kan deelnemen binnen een LIVC-R én hoe ze dat kunnen doen. Er was ook nog geen kader voor deelname waarbinnen het eventuele beroepsgeheim van deelnemers gebroken kan worden zonder schending en waarbinnen geheimhouding gegarandeerd blijft.

Op 17 juli 2020 gaf de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het ontwerp van decreet houdende de machtiging van de Vlaamse deelnemers aan en de regeling van de modaliteiten van deelname aan de lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme. Hieronder geven we advies over dit ontwerp van decreet.

¹ <https://www.uitdemarge.be/deontologie/>

Wat staat er concreet in?

De leden van een aantal Vlaamse diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties worden gemachtigd om deel te nemen aan een casusoverleg binnen een LIVC-R (art. 3).

- De rol en taak van de deelnemers en de mate waarin de deelnemers informatie kunnen uitwisselen conform artikel 458ter Sw., worden bepaald (art. 4, 5 en 7).

- De diensten en voorzieningen en gesubsidieerde organisaties kunnen een vaste vertegenwoordiger aanduiden om deel te nemen aan een casusoverleg binnen een LIVC-R (art. 6).

- Er wordt een regeling opgenomen over de verwerking van persoonsgegevens door de deelnemers, zodat zij dat op gewettigde wijze kunnen doen in het kader van een casusoverleg binnen een LIVC-R (art. 8 en 9).

Advies

Het ontwerpdecreet geeft zelf aan dat een integrale aanpak een combinatie vereist van curatieve, preventieve en repressieve maatregelen, ook op lokaal vlak. Handel er dan ook naar, zet in op positieve samenwerkingen, bouw preventieve werkingen niet af en ga voor een jongerenvriendelijk politiebeleid.

De schrik voor de politie zit er goed in bij jongeren, zeker bij diegenen uit kwetsbare contexten: in de bevraging van Uit De Marge tijdens de lockdown geeft 58,8% van de kinderen en jongeren aan dat ze angst hebben voor een boete. 30,6% is bang dat de politie hen in de openbare ruimte zal aanspreken op hun gedrag; 30,6% voelt zich gevisieerd door de politie die aanwezig is op straat. De psychische en fysieke ruimte voor kinderen en jongeren in het openbaar domein werd tijdens de coronacrisis nog kleiner door de aanwezigheid van politie en andere toezichts- en veiligheidsdiensten.

We hebben dit in 2017 in ons standpunt rond deontologie als volgt verwoord: “We hebben als jeugdwerk een rol te spelen in veiligheid, maar dan wel op onze vertrouwde manier. Namelijk door er dagelijks te zijn voor kinderen en jongeren, hen te helpen een waardevolle plek te vinden in de samenleving, hen via emanciperend werk positief te laten bouwen aan hun identiteit. Als jeugdwerk kiezen we ervoor om veilige omgevingen te bieden aan alle kinderen en jongeren.” We dragen bij aan veiligheid van alle kinderen en jongeren. Zet dat niet op het spel door jeugdwerk te instrumentaliseren voor individueel casusoverleg.

De combinatie tussen curatief, preventief en in laatste instantie repressief beleid is enorm belangrijk voor kinderen en jongeren. De LIVC-R werd opgericht complementair aan de LTF: de lokale taskforce. In die taskforce zitten de politiediensten, de veiligheids- en inlichtingendiensten en het Openbaar Ministerie om de gerechtelijke en justitionele opvolging te verzekeren van casussen. Zij focussen op repressief beleid, de lokale politie maakt de link naar de LIVC-R. Dat de LIVC-R een breder perspectief inzet met de focus op inclusie is positief, al formuleren we ook daarbij heel wat opmerkingen. Wat problematisch is, is dat de LTF dat niet doet.

In ons advies Mondmaskers en Megafonen gingen we uitgebreid in op de impact van repressief beleid op kinderen en jongeren, in de coronaperiode maar ook in de afgelopen jaren. Boetes of harde interventies zorgen vaak voor een band van wantrouwen en moeilijke situaties voor zowel kinderen en jongeren als de politie zelf.

Erken de uitwisseling tussen ordehandhaving, jeugdwerkers, hulpverleners en andere actoren. Waardeer elkaars expertise en leer op een gelijkwaardige manier van elkaar bij. Maak een jeugdreflex: ga uit van het perspectief van kinderen en jongeren bij het schrijven van veiligheidsbeleid – en radicaliseringsbeleid specifiek – en doe dat mét jongeren in plaats van over hen. Natuurlijk zijn hardere vormen van ingrijpen soms noodzakelijk om ieders veiligheid te garanderen, maar doe dat dan op een multidisciplinaire en herstelgerichte manier.

Elke inspecteur moet meer jeugdinspecteur worden, en elke vorm van politiewerk meer wijkgericht. Een goede uitwisseling tussen jeugdwerk en politie is daarbij van zeer groot belang. Ga uit van de sterktes en opgebouwde relaties tussen jeugdwerkers en jongeren, erken die relaties, instrumentaliseer het jeugdwerk niet. Waardeer hen, zet sleutelfiguren in, zorg dat de politiekrachten die jeugdwerkers/brugfiguren ook herkennen en respecteren.

Jeugdwerkers, opbouwwerkers en hulpverleners zijn cruciale bouwers aan onze samenleving. Samen en elk op onze eigen manier doen we enorm waardevol werk. Een jeugdwerker werkt anders dan een opbouwwerker en anders dan een hulpverlener. Jongeren beschouwen jeugdwerkers bij uitstek niet als de zoveelste instantie. Zet die positie dan ook niet op het spel.

Investeer in al deze werkingen. Bespaar niet op preventieve werkingen die bestaan naast het jeugdwerk. Laat verzamelde expertise niet verloren gaan. Deze bouwers staan het dichtst bij de jongeren dus kunnen ze de kloof tussen jongeren en politie alleen maar verkleinen en het soms aanwezige wantrouwen wegwerken. Doel van dit alles is jongeren in kwetsbare situaties beschermen (begrip opwekken, beter informeren, regels doen handhaven, zorgen dat de 'schade' niet verder oploopt, want die zal na corona hersteld moeten worden ...) maar evenzeer politieagenten beschermen.

Lokale uitwisselingen, gesprekken en acties laten toe dat jeugdwerkers en politie beter op elkaar kunnen afstemmen, om elkaars leefwereld beter te leren kennen. Met het welzijn en de veiligheid van kinderen en jongeren als gemeenschappelijk belang. Het is essentieel om jongeren daar ook zelf bij te betrekken. Van participatie is momenteel weinig sprake: jongeren zijn zelden betrokken bij de definitie van het probleem, laat staan bij de mogelijke oplossingen.

Neem de aandachtspunten in het JoKER ter harte en zet in op positieve identiteitsontwikkeling. Draag bij aan het versterken van kinderrechten in plaats van ze te beperken.

Het JoKER geeft zeer duidelijk aan dat de actoren die betrokken worden bij de LIVC-R's in de eerste plaats moeten kunnen bijdragen aan het versterken van kinderen, jongeren én hun rechten. Kinderen en jongeren vinden gelijke kansen, positieve identiteitsontwikkeling en non-discriminatie heel belangrijk in onze samenleving. Dat bleek recent nog uit de Touristenbevraging van de Vlaamse Jeugd Raad in samenwerking met het Kenniscentrum Kinderrechten². Daarnaast verwijzen we graag naar de basis van ons akkoord deontologisch en integer handelen.³

Op enkele van de aandachtspunten gaan we dan ook verder in bij de komende adviespunten, zoals de vrije keuze van een actor om al dan niet deel te nemen, de nood aan transparantie voor de jongere over de informatiedeling, en afspraken die de bevoegdheidsdomeinen overschrijden om willekeur te vermijden.

Daarnaast is het belangrijk om te vertrekken vanuit een kinderrechtenperspectief en het Kinderrechtenverdrag.

Het discriminatieprincipe (artikel 2). We discrimineren niet op basis van huidskleur; geslacht; taal; godsdienst; politieke of andere overtuiging; nationale, etnische of maatschappelijke afkomst; welstand; beperking; geboorte of andere eigenschappen of kenmerken van het kind of zijn of haar ouder of wettige voogd. In het kader van dit ontwerpdecreet kan een gebrek aan definiëring van termen zoals radicalisering ervoor zorgen dat specifieke groepen gevisieerd worden. Want er bestaan ook vandaag de dag nog heel wat onzichtbare mechanismen waardoor jongeren op 'zwarte lijsten' terechtkomen en daardoor vaak heel wat mogelijkheden mislopen. We zijn verplicht om volgens het Kinderrechtenverdrag elk kind en elke jongere in zijn eigen zelf te versterken, vanuit een positieve identiteitsontwikkeling, binnen vertrouwensrelaties en met een gelijkekansenperspectief.

Het belang van het kind (artikel 3). Wat is in het belang van het kind? Dat is niet altijd meteen duidelijk. Als jeugdwerker kun je van mening verschillen met het kind, de ouders of andere actoren over wat in het belang is van het kind of gaan

² <https://vlaamsejeugd Raad.be/storage/files/7df0f94c-072c-49fc-a2d3-16cad7daa6bc/rapport-de-touristen.pdf>

³ <https://ambrassade.be/nl/nieuws/een-nieuw-akkoord-deontologisch-en-integer-handelen>

belangen tegen elkaar in. Belangrijk is om altijd in dialoog te gaan met het kind voor je een beslissing neemt, om de vertrouwensrelatie te beschermen. Daarnaast is de dialoog met de ouders en andere actoren van groot belang indien de mogelijkheid er is. Wat jongeren meemaken (minderjarig én meerderjarig), heeft een grote impact op de context waarin ze leven, het gezin of de leefsituatie is daar een zeer belangrijk deel van. Een integrale aanpak vraagt om ook ouders te betrekken en te versterken in hun positieve rol. We lezen in het JoKER o.a. het belang van het bewaken van de privacy van de minderjarige en van het specificeren van de relevantie en proportionaliteit van de gedeelde informatie. Dat is enorm belangrijk vanuit het perspectief van kinderen en jongeren, in het bijzonder van minderjarigen, vanwege de kracht van informatiedeling en het feit dat die informatie hen gedurende hun hele leven kan achtervolgen. Open in gesprek gaan met minderjarigen over het delen van informatie is dan ook essentieel voor jeugdwerkers. We gaan hier verder op in onder het adviespunt rond gegevensbescherming en transparantie.

Het participatieprincipe (artikel 12). Dat principe is voor ons als jeugdwerkers cruciaal. Kinderen hebben het recht om hun mening te uiten en het recht dat men met deze mening rekening houdt in elke aangelegenheid of procedure die hen aanbelangt. We begrijpen dat deze LIVC-R's bestaan om kinderen, jongeren en onze samenleving te beschermen, maar die bescherming mag niet in hun nadeel omslaan. Betrek kinderen en jongeren dan ook zelf bij het uitwerken van dit beleid en zie hen als gelijkwaardige partner.

Het artikel ter bescherming tegen alle vormen van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik (artikel 19). Die bescherming garandeert de veilige context voor kinderen en jongeren om jeugdwerk te beleven. We gaan hieronder verder in op het vrijwillige karakter van deelname door de jeugdwerker aan de LIVC-R's. Dat karakter is cruciaal om de veilige context voor kinderen en jongeren te beschermen.

Het recht op vrije tijd (artikel 31). Dat vormt de basis voor jeugdwerk. Elk kind heeft recht op jeugdwerk en een veilige context die dat toelaat. Een sterk deontologisch handelingskader is dan ook essentieel om veiligheid en integriteit binnen het jeugdwerk te vrijwaren voor alle betrokkenen. Dat omvat vanzelfsprekend de context waarin jeugdwerkers gevraagd wordt om informatie te delen met derden.

Zorg in de draaiboeken en bij de uitwerking dat de vertrouwensband tussen actoren en kinderen en jongeren centraal staat

Het ontwerpdecreet voorziet in een wettelijke basis die toelaat dat de betrokken actoren niet verzaken aan hun geheimhoudingsplicht wanneer op een LIVC-R informatie gedeeld wordt met andere geheimplichtigen én niet-geheimplichtigen. Erken daarbij de specifieke vertrouwensband die jeugdwerkers en hulpverleners hebben met kinderen en jongeren en breek er nooit op in. Jeugdwerkers werken onder een deontologisch akkoord binnen hun organisatie, dat is essentieel om hun job goed te doen. Zonder deontologisch akkoord en zonder discretieplicht zouden we geen sterke jeugdwerkers hebben en zouden we heel wat jongeren verliezen door een gebrek aan vertrouwen. We blijven ons dan ook beroepen op onze discretieplicht en deontologische code, ook binnen de context die dit ontwerpdecreet schept wat beroepsgeheim betreft. Voor ons primeert altijd het belang van kinderen en jongeren, en wat we doen om hun belangen te behartigen. Er is dus altijd per case een afweging nodig welke informatie gedeeld kan worden vanuit al deze overwegingen. Ook al voorziet de discretieplicht uitzonderingen voor een overleg zoals dit (onder specifieke regelgeving), de afweging zit dus bij de jeugdwerker zelf.

Net vanwege de al besproken preventieve, zorgende én laagdrempelige manier van werken van jeugdwerkers, moet deze manier van werken bewaakt worden, met het belang van het kind en de samenleving voorop. Zoals ook vermeld in het JoKER moeten jeugdwerkers altijd zelf de afweging kunnen maken tussen informatie delen en hun vertrouwensband bewaken.

Zorg voor afstemming over de verschillende beleidsniveaus en -bevoegdheden heen nu er een federale regering is

We vinden het positief dat de LIVC-R's met dit ontwerpdecreet verder uitgewerkt worden, aangezien op dit moment onduidelijkheid troef is en de steden en gemeenten de regelgeving anders invullen. Jongeren en jeugdwerkers hangen nu af van de interpretatie en invulling door lokale besturen, de zogezegde nuloptie zoals besproken in het JoKER. Overgaan naar een duidelijker kader is dus een goede zaak, zolang dat kader afgestemd is met de sectoren in kwestie én met de andere bevoegdheidsniveaus.

In het JoKER staat uiteraard de situatie nog beschreven waarin geen samenwerkingsakkoord geschreven kon worden bij gebrek aan een federale regering. Nu die er wel is, benadrukken we het belang van afstemming met de verschillende bevoegdheden.

Dat geldt niet alleen voor regelgeving, maar ook voor de niet-discriminerende of nauwe invulling van verschillende termen en definities zoals radicalisering, extremisme enz. Ga daarvoor in gesprek met experts en houd bijzondere aandacht voor het kinderrechtenperspectief en de specifieke behandeling van minderjarigen. We vragen om de invulling van radicalisering te expliciteren en daar open over te communiceren. Alleen zo kunnen een constructieve sfeer en vertrouwen opgebouwd worden tussen jongeren, jeugdwerkers en politie. Ook moet zeer duidelijk zijn waarover een LIVC-R specifiek kan gaan, of dat alleen kan draaien rond bezorgdheden en vermoedens van radicalisering of ook over andere situaties. In dat geval moeten alle actoren rond de tafel zich bewust zijn van de rol van zo'n LIVC-R in verhouding met andere actoren, het effect van zo'n bespreking op een jongere en de mogelijke samenwerkingen. We adviseren hierbij ook dat een LIVC-R niet zomaar breder moet kunnen gaan wat de inhoud betreft, aangezien dat de deur openzet naar rolverwarring bij deelnemende actoren, complexe belangenafwegingen en een gebrek aan transparantie.

Het is essentieel dat het niet-verplichte karakter van deelname door (eerstelijns)jeugdwerkers zeer duidelijk gecommuniceerd én nageleefd wordt.

In het ontwerpdecreet worden in artikel 3 jeugdwerkers niet specifiek vernoemd als uit te nodigen actoren. We zijn daar zeer tevreden mee omdat jeugdwerkers door hun vertrouwensband, discretieplicht en andere context dan de andere professionals, niet als vanzelfsprekende genodigden beschouwd mogen worden. Maar door de brede verwoording van de vermelding 'onder andere Vlaamse diensten, voorzieningen en gesubsidieerde organisaties', kunnen ook jeugdwerkers hier onder vallen. Zowel diegenen die werken voor een stad of gemeente als voor een andere organisatie. In het ontwerpdecreet wordt gespecificeerd dat die personen gemachtigd kunnen worden om deel te nemen op voorwaarde dat ze geacht worden vanuit hun functie, vanwege een bepaalde expertise of hun kennis van de betrokkene een noodzakelijke bijdrage te kunnen leveren aan een geïndividualiseerde casusgerichte opvolging. We schatten in dat dat zeer regelmatig van toepassing zal zijn op jeugdwerkers. We willen dan ook enkele zaken zeer duidelijk gesteld zien in de regelgeving:

Het is goed dat in dit ontwerpdecreet expliciet gesproken wordt over spreekrecht, geen spreekplicht, dat genodigden hun uitnodiging mogen weigeren en dat elke deelname op vrijwillige basis is. Daaruit volgt vanzelfsprekend dat niet-deelname nooit implicaties mag hebben voor de genodigden in kwestie, hun organisatie of de besproken jongeren in kwestie.

Elementen die we zelf kritisch benaderen: door een motivering te eisen van wie niet kan of wil deelnemen, wordt deze vrijwillige basis in zekere zin ondergraven. Het is positief dat dat niet gevraagd wordt van een vrijwilliger. Maar onderschat de drempel niet voor andere actoren om een schrijven te moeten richten aan de burgemeester om te motiveren waarom ze als niet-vrijwillige kracht niet deelnemen aan dit overleg.

Dat kan sensibiliserend bedoeld zijn, maar voor een organisatie die vaak voor een deel afhangt van de middelen van de lokale overheid, zal dat niet louter zo beschouwd worden. En dat geldt ook voor wie rechtstreeks voor een stad of gemeente werkt. Middelen mogen uiteraard niet beperkt worden als gevolg hiervan, maar ook de bijkomende administratieve last bewaken is hierbij belangrijk. Het is dan ook heel belangrijk dat de beslissing van een jeugdwerker, met welk statuut dan ook, nooit in rekening gebracht kan worden bij andere beslissingen door de stad of gemeente en er ook duidelijke afspraken en regels rond gelden. Het beroepsgeheim dat dus voor zo'n overleg geldt, zou ook moeten gelden voor de voorbereidende fase voor de deelnemers én uitgenodigden van zo'n gesprek. Met uitzondering van de betrokken actor zelf, daar komen we in het licht van transparantie naar kinderen en jongeren zelf later nog op terug.

We vinden het zeer goed dat in het ontwerpdecreet benoemd wordt dat in geval van deelname elke deelnemer vrij is te beslissen welke informatie al dan niet gedeeld wordt. We vragen dan ook duidelijke bescherming op dat vlak. We vragen erop te vertrouwen dat jeugdwerkers die informatie hebben over een bedreigende situatie, die informatie sowieso zullen delen via de al bestaande kanalen en binnen de bestaande kaders van discretieplicht én meldingsplicht. We vragen dan ook de garantie dat vertrouwelijke informatie in functie van de vertrouwensrelatie niet altijd gedeeld hoeft te worden. Als jeugdwerkers kunnen we alleen terugvallen op de discretieplicht, niet op het beroepsgeheim, en hoewel dit ontwerpdecreet het mogelijk maakt om het beroepsgeheim te schenden door informatie te delen, is specifieke bescherming voor het statuut van de jeugdwerker hier essentieel. Zeker in het licht van het noemen van de maximale informatie. Zoals gezegd: cruciale informatie zal altijd gedeeld worden, ook zonder het kader van een LIVC. Daarvoor hebben jeugdwerkers een eigen deontologisch kader en visie. Jeugdwerkers doen hun werk en kennen hun verantwoordelijkheden. Voor mensen die voor een stad of gemeente werken zelf geldt eveneens de deontologische code van hun lokale bestuur. Zij hebben ambtsgeheim en kunnen ook niet zomaar elke informatie delen. Wél heb je als ambtenaar meldingsplicht, waarbij je misdaden of wanbedrijven moet melden⁴. Uiteraard dienen ook alle burgers, jeugdwerkers inclusief, stil te staan bij hun plicht om gevaarlijke situaties te melden, anders hebben zij het risico om aansprakelijk gesteld te worden voor hulpverzuim. Ook daarbij is de deontologische code dus enorm belangrijk, om telkens specifieke en individuele afwegingen te kunnen maken tussen de doelgroep, het algemeen belang, de situatie van vandaag en die van morgen.

Wat tot slot zeer belangrijk is voor jeugdwerkers is dat in dit ontwerpdecreet ruimte bestaat om een vaste afgevaardigde, diensthoofd of leidinggevende te laten deelnemen aan dit overleg, en niet het eerstelijnscontact van de jongere zelf. Met behulp van de beroepsgeheim- én discretieplichtkaders zoals besproken, kan op die manier de vertrouwensband bewaakt blijven en kan terugkoppeling bestaan in beide richtingen in de mate van het nodige en kan er uiteraard geen vrije informatiedeling plaatsvinden buiten de context van dit overleg. We zijn blij met dit juridische kader en onderstrepen deze cruciale mogelijkheid.

We sluiten ons aan bij de kritische bemerking in het JoKER over het ontbreken van een specifieke omschrijving van een 'geïndividualiseerde casusgerichte opvolging'. De inschatting om al dan niet deel te nemen aan dit overleg kan maar gemaakt worden als die opvolging specifiek omschreven wordt, zodat de betrokken jeugdwerker kan inschatten wat de impact is op de jongere in kwestie, wat de rechten en plichten én de ondersteunings- en informeringsmogelijkheden zijn.

Werk de draaiboeken op een participatieve manier uit samen met de betrokken actoren, voorzie daarvoor voldoende tijd en draai de volgorde niet om. Zorg eerst voor een wettelijk kader, zodat de uitwerking op een correcte wijze kan worden gemaakt.

We geven advies op dit ontwerpdecreet en werken graag mee aan specifiekere draaiboeken om dit decreet uit te werken. We zijn blij dat we betrokken worden bij deze uitwerking en benadrukken het belang van uitwerking samen met kinderen, jongeren en jeugdwerkers.

⁴ <https://bataljong.be/deontologie>

Toch willen we een kritische bemerking plaatsen bij deze manier van werken. Er bestaan nog heel wat onduidelijkheden over modaliteiten die we nog niet kunnen voorzien. Daardoor kunnen we ook de risico's ervan moeilijker inschatten. We benadrukken dan ook dat het regelgevende proces afgerond zou moeten zijn voor de specifieke uitwerking voortgezet wordt zodat met alle situaties rekening gehouden kan worden. De inwerkingtreding van de regelgeving moet worden aangepast aan deze uitwerking en modaliteiten, niet omgekeerd.

Houd de gegevensbescherming van kinderen, en jongeren in het bijzonder, hoog en garandeer transparantie aan de betrokkenen

We staan achter de kritische bekommernissen van het JoKER wat de verwerking én bewaring van persoonsgegevens betreft. Vanuit dit ontwerpdecreet is nog niet volledig duidelijk waar gegevens verzameld zullen worden, hoelang en na hoeveel tijd die daadwerkelijk vernietigd zullen worden. We verwijzen ook daarbij graag naar het recht op privacy van het Kinderrechtenverdrag (artikel 16). Kinderen moeten worden beschermd tegen laster, tegen inbreuken op hun goede naam en eer. De overheid moet hen dan ook beschermen tegen het, in deze context van toepassing, onbedoelde of ongewilde verspreiden van privacygevoelige informatie.

We willen benadrukken dat het niet alleen voor deelnemers uitgewerkt moet zijn wat met de gegevens gebeurt, maar ook voor de betrokkenen over wie gesproken wordt. Dat heeft een hele grote impact op hoe je er als jeugdwerker, als eerstelijnscontact mét vertrouwensband mee om kunt gaan, hoe je de jongeren in kwestie kunt informeren en ondersteunen in deze situatie. We steunen dan ook helemaal de oproep vanuit het JoKER om duidelijker te maken wat de rechten van minderjarigen zijn op informatie en betrokkenheid bij de geïndividualiseerde casusgerichte opvolging. Wanneer dat volledig afhangt van de afspraken per LIVC-R en de betrokken deelnemers in zo'n gesprek, dreigen jongeren te veel het voorwerp van willekeur te worden in hun informatietoegang. We willen in het bijzonder opnieuw verwijzen naar het Kinderrechtenverdrag en de betreffende artikels zoals die over het belang van het kind alsook naar de privacywetgeving en de rechten van betrokkenen (in dit geval mensen geagendeerd op een LIVC) om te weten:

- dat hun casus wordt besproken;
- welke informatie over hen wordt gedeeld;
- dat ze het recht hebben de verwerkte informatie te verbeteren;
- dat ze het recht hebben om zich te verzetten tegen die verwerking.

Artikel 10 van dit ontwerpdecreet geeft de mogelijkheid om aan die rechten te verzaken. We willen met grote nadruk het nastreven van een *informed consent* van alle betrokken actoren onderstrepen en vragen dat het niet naleven van de rechten van de privacywetgeving een grote uitzondering vormt, als ze toegepast wordt.

Bovendien blijft elke organisatie individueel verantwoordelijk voor de verwerking van de persoonsgegevens wat delen, registreren en verwerken betreft. Aangezien de verantwoordelijkheid op die manier volledig verspreid zit, vrezen we onzorgvuldigheden en risico's wat gegevensbescherming betreft, zowel als het gaat over de AVG-regelgeving als over de reële risico's van informatieoverdracht over minderjarigen. We raden daarom op dit vlak meer duidelijkheid aan, ook wat betreft de betrokkenheid en aanwezigheid van de gegevensverwerkingsverantwoordelijke bij de overlegmomenten, en benadrukken dat gegevens in principe volgens de AVG-regelgeving niet gedeeld kunnen worden zonder toestemming van de betrokken persoon.

Ook de mogelijke verlenging van de bewaartermijn van deze gegevens baart ons zorgen en we suggereren dat het louter heropenen van een nieuwe bespreking onvoldoende is om die gegevens te bewaren. We vragen daarom, net als bij het verlengen van de bewaartermijn naar vijf jaar, om een motivatie om de gegevens langer dan één jaar te bewaren. Er is ook nog extra duidelijkheid nodig over aan wie deze motivatie gericht moet worden als de gegevensverantwoordelijkheid verspreid zit.

Zorg dat deze gevoelige organen kwantitatief én kwalitatief gemonitord worden, en niet verdwijnen onder de lokale autonomie

We hebben niet veel volledige cijfers over lokaal jeugdbeleid, en datzelfde geldt voor lokaal veiligheidsbeleid. Als diverse actoren worden betrokken en kwetsbare groepen zeer persoonlijk worden besproken, is nabije opvolging noodzakelijk. Zoals ook het JoKER aangeeft, is het aangewezen dat verschillende elementen kwalitatief én kwantitatief gemonitord worden. Meet en bespreek de betrokkenheid van kinderen en jongeren bij de LIVC's en werk die betrokkenheid én evaluatie achteraf systematisch in binnen het proces. We hebben op Vlaams niveau een beeld nodig van wie betrokken wordt bij de LIVC's, wat de positieve impact en werkpunten daarvan zijn en hoe de stem van kinderen en jongeren gehoord wordt. Zonder die gegevens en data kunnen we het Vlaamse beleid daar niet op afstemmen samen mét kinderen en jongeren.